

Prof. dr hab. Romuald Brazis

VšĮ Universitas Studiorum Polona Vilnensis, Wilno, Litwa¹

Dwudziesta Międzynarodowa Konferencja Nauka a jakość życia i Sympozjum *Wileńszczyzna wczoraj, dziś, jutro*: jubileusz czy przystanek na drodze?

Wstęp

Oto doczekaliśmy się XX. konferencji (Fot. 1) z tej serii spotkań, której inicjatorem było Stowarzyszenie Naukowców Polaków Litwy, powołane 14 kwietnia 1989 roku. Uczni o rodowodzie polskim stęsknieni za wymianą myśli naukowej w języku ojczystym, pracując w odrębnych dziedzinach i instytucjach Litwy, zaczęli wówczas wspólną działalność od spotkań naukowo-literackich o charakterze wielokierunkowym.

Pierwsze forum o pojemnym tytule „Nauka a jakość życia”, zapowiedziane przez organizatorów skromnie jako *seminarium naukowe*, odbyło się 20–22 września 1990 roku, wzbudzając zainteresowanie społeczności naukowej lokalnej i międzynarodowej². W celu poprawy stanu edukacji młodych pokoleń rdzennych Polaków na Wileńszczyźnie została wówczas podjęta decyzja realizacji niezmiernie ważnego, aczkolwiek trudnego, projektu utworzenia Uniwersytetu Polskiego w Wilnie³.

¹ Aguonų g. 22, 03212 Vilnius, Litwa, e-mail: 20icsq@uspv.lt.

² *Tezy seminarium naukowego „Nauka a jakość życia”. 20–22 września 1990 r.*, Brazis Romuald (red.), Majewski Stanisław, Szpilewski Edward, „Studium Vilnense 1”, Stowarzyszenie Naukowców Polaków Litwy, Wilno 1990, s. 1–58 (ISSN 1648-8733);

Brazis Romuald, *25-lecie Konferencji „Nauka a jakość życia” w kontekście odrodzenia Litwy niepodległej*, „Studium Vilnense A” 13 (precursor), Wilno 2015, s. 7–8 (ISSN 1648-7907) <https://pbn.nauka.gov.pl/sedno-webapp/works/745517>;

Brazis Romuald, *On the 25th anniversary of the Polish Medical Association of Lithuania*, „Studium Vilnense A” 12(2), Wilno 2015, s. 7–8 (ISSN 1648-7907) <https://pbn.nauka.gov.pl/sedno-webapp/works/629332>, http://eia.libis.lt/show.php?item=studium_vilnense_a.

³ Siwicka Bronisława, *The idea of Polish University in Vilnius and its impact on medical upbringing in Vilnius region in 1991–1997*. „Studium Vilnense A” 12(2), Wilno 2015, s. 9–10 <https://pbn.nauka.gov.pl/sedno-webapp/works/657118>; http://eia.libis.lt/show.php?item=studium_vilnense_a.

Fot. 1. Sala obrad XX. konferencji. Na pierwszym planie od lewej – współorganizator I Konferencji „Nauka a jakość życia” dr ekonomii Stanisław Majewski, wiceprzewodnicząca Światowej Federacji Polskich Organizacji Medycznych Bronisława Siwicka, lekarz-radiolog Eleonora Siwicka-Kvaščevičienė

Foto: Romuald Brazis. XX MKNJZ, 24–27.06.2016.

3 października bieżącego (2016) roku przypada 25. rocznica inauguracji tej społecznej uczelni. Od 2007 roku sztafetę kształcenia studentów przejęła wileńska filia państwowego Uniwersytetu w Białymstoku. Filia, powołana na mocy prawa Unii Europejskiej w zakresie edukacji, kształci obecnie na takich kierunkach, jak ekonomia, informatyka oraz europej-

styka. W ofercie edukacyjnej Litewskiego Uniwersytetu Edukologicznego oraz Uniwersytetu Wileńskiego jest filologia polska. Ponadto drzwi do wszystkich uniwersytetów otworzyły kraje Unii Europejskiej i dopóki ona istnieje, młodzież ma możliwość kształcenia się bezpłatnie w każdym wymarzonym kierunku i kraju unijnym. Czy zatem misja Konferencji została zakończona? Bynajmniej!

Misją Konferencji jest tworzenie więzi między filozofią, teologią, naukami ścisłymi i humanistycznymi oraz twórczością techniczną, literacką i artystyczną. Symposium również wszechstronnie naświetla problematykę wybranego regionu – Wileńszczyzny. Idea konferencji wielokierunkowej, o pojemnej nazwie, wytrzymuje próbę czasu, zyskując sympatyków w wielu krajach i na wielu kontynentach. W ciągu ćwierćwiecza biorą w niej udział uczestnicy z Litwy, Polski, Zjednoczonego Królestwa, Meksyku, USA, Finlandii, Estonii, Kanady, Austrii, Niemiec, Japonii, Ukrainy, Rosji, Francji. Ukazują się drukiem referaty w językach polskim, litewskim, rosyjskim, ukraińskim, estońskim, angielskim, hiszpańskim. Konferencja prowadzi otwartą politykę językową: jedynie streszczenia w języku angielskim są obowiązkowe, jako minimum komunikacji międzynarodowej, poza tym każdy uczestnik sam wybiera język, w którym wygłasza referat i wydaje go drukiem. W ten sposób autorzy mogą przekazać brzmienie i subtelności wybranego języka, co jest szczególnie istotne w zakresie lingwistyki.

Podczas dwudziestej konferencji, tak jak poprzednio, dominowały tematy z zakresu szeroko pojętej historii i humanistyki, nie brakowało też aktualnych problemów z dziedziny nauk ścisłych i technologii, nauk społecznych i nauk o zdrowiu. „Jubileuszowy” numer konferencji wileńskiej, a zwłaszcza jej zgodność z 25-leciem prób dziejowych podjętych w 1991 roku, które zaowocowały międzynarodowym uznaniem niepodległości Republiki Litewskiej, skłonił wielu uczestników do sięgnięcia po tematykę litewską, stosunków polsko-litewskich, i od tego bloku rozpoczęliśmy ogląd Konferencji/Symposium.

Polska – Litwa – Wilno

Trwałość stosunków międzynarodowych, podobnie jak rodzinnych, ma źródło w wyznawanych wartościach duchowych. Ks. prof. dr hab. Jan ŚLEDZIANOWSKI wyraził przekonanie, że nie tyle wyrachowanie polityczne, ile uznanie wartości duchowych zaszczyconych przez Chrystusa

Polski przed 1050 laty i nieco później – Litwy – stały się fundamentem długotrwałej suwerenności Rzeczypospolitej Obojga Narodów, dr hab. Tadeusz SAKOWICZ zaś dodał, że duchowość polsko-litewska, jako fenomen kultury północno-wschodnio-europejskiej, ujawniła się we wzajemnej zgodnej koegzystencji reprezentantów różnych religii. W swoim debiutanckim przemówieniu doktorantka Paulina Anna MIELNIK uzupełniła obraz dawnej Rzeczypospolitej, rozpatrując pojęcie urzędu Marszałka Wielkiego Litewskiego w aspekcie kompetencji ministerialnych i sprawowanej władzy. Na marginesie mojej relacji muszę jednak odnotować, że jest wiele współczesnych polskich tekstów i map, gdzie dawna Rzeczypospolita Obojga Narodów mieni się jako Rzeczypospolita Polska bez wzmianki o Litwie, a na mapach litewskich widnieje Wielkie Księstwo Litewskie „od morza do morza” odrębne od Polski. Rozbiory Rzeczypospolitej i stosowane przez zaborców metody „dziel i rządź” wycisnęły piętno, którego nie da się szybko usunąć. Trudności związane z wskrzeszaniem dawnych tradycji w najnowszych czasach analizował Adam CHAJEWSKI, rozpatrując warunki wynegocjowania i podpisania nie do końca korzystnego traktatu pomiędzy Rzeczpospolitą Polską a Republiką Litewską po odrodzeniu jej niepodległości. Być może słaby traktat jest lepszy niż jego brak, bo, jak podała wspomniana już Paulina Anna MIELNIK, zachodzi pozytywna realizacja traktatu w aspekcie kultury, edukacji i spraw społecznych na poziomie, na przykład współpracy miast partnerskich (Solecznik i Połańca).

Tematyka polsko-litewska byłaby uboga bez odniesienia do kultury Wilna i postaci wielkich wilnian. Prof. dr hab. Bogdan ZELER podjął tematykę związaną z Wilnem jako miastem poetów, wśród których szczególnie miejsce zajął Tomas Venclova. Łączyły go z laureatem Nagrody Nobla Czesławem Miłoszem tłumaczenia poezji i przyjaźń, jak również wspólna miłość do Wilna. Poetyckie impresje Czesława Miłosza z sentymentalnej podróży do Litwy po 52. latach przybliżył w swoim referacie dr hab. Janusz DETKA, natomiast referat dr Marii Elżbiety KEMPY był rodzajem pozdrowienia dla innego laureata Nagrody Nobla – endokrynologa Andrzeja Schally, który przyszedł na świat w Wilnie 30 listopada 1926 roku. Ks. dr hab. Stefan RADZISZEWSKI przybliżył postać ojca Piotra Rostworowskiego (1910–1999) – świętego kawalerzysty z Wilna, przeora w Polsce, Italii i Kolumbii, dr Andrzej REMBALSKI zaś – Sługi Bożego Jana Cieplaka (1857–1926) – pierwszego metropolity wileń-

skiego, czynnego w Polsce, Rosji i Ameryce Północnej. Dr Teresa GUMUŁA analizowała temat działalności Akcji Katolickiej w latach 30. XX wieku w świetle prasy wileńskiej, a dr hab. Henryka ILGIEWICZ przedstawiła zesłańcze losy członków towarzystw wileńskich, deportowanych do łagrów w Rosji (1939–1944). Zupełnie inne – pozytywne powojenne losy wilnian przedstawił Prezes Zarządu Krajowego Towarzystwa Miłośników Wilna i Ziemi Wileńskiej, kapitan żeglugi wielkiej mgr inż. Józef SZYŁEJKO w swoim referacie *Misja akademicka Wilna w mieście Mikołaja Kopernika*. Około stu profesorów i pracowników byłego Uniwersytetu Stefana Batorego w swej tułaczce zatrzymało się w 1945 roku w Toruniu i stworzyło tam świetną uczelnię wyższą. Pół wieku później z podobną misją, z wykładami wygłaszanymi na społecznym Uniwersytecie Polskim w Wilnie, przybywali liczni profesorzy – wilnianie z urodzenia, m.in. filozof Michał Hempoliński, o którym wspominał w swoim referacie dr filozofii Piotr IWĄŃSKI, wierny uczestnik naszej konferencji wileńskiej.

Wartości duchowe w prawie i w materii

Dobrze się dzieje, gdy istnieje państwo broniące wartości duchowych i ich podstaw materialnych. Dr prawa Wojciech LIS rozpatrzył, jak wartości patriotyczne są chronione przez Konstytucję RP, a dr hab. Teresa ASTRAMOWICZ-LEYK zaakcentowała znaczenie wartości patriotycznych w przekazie międzypokoleniowym na przykładzie rodu Kulerskich. Prof. dr hab. Halina TABORSKA (Fot. 2) poświęciła swój referat znaczeniu sztuki w otwartej przestrzeni publicznej wielkich miast Europy, zwłaszcza pomnikom i rzeźbom, niosącym silne przesłania duchowe – patriotyzmu, miłości i miłosierdzia, poświęcenia, bohaterstwa, wolności, współczucia, wiary i wierności, aby świat się nie zmieniał na gorsze. Specjalista w dziedzinie architektury, dr Krzysztof WOŹNIAK rozpatrzył narrację znaczeniową we współczesnej architekturze świątyń katolickich Górnego Śląska i Polski Centralnej, a jego koleżanka po fachu dr Renata PRZEWŁOCKA-SIONEK zwróciła uwagę na element architektoniczny budynków użyteczności publicznej w Brzezinach koło Łodzi z przełomu XIX i XX wieku, ukazując niedostrzegane piękno detalu, szczególnie w śródmiejskiej zabudowie Wilna z tego samego okresu. Wspomniany już dr Wojciech LIS ukazał Zamość jako miasto idealne – perłę Renesansu, a dr Paul Kwaku

Fot. 2. Referat wygłasza prof. Halina Taborska (Rektor PUNO), przewodniczy sesji prof. Henryk Malewski (Prezes SNPL)

Foto: Romuald Brazis. XX MKNJZ, 24–27.06.2016.

SIAYOR – walory uzdrowiska Solec-Zdrój, jego dzieje, stan obecny i plany rozwoju.

Rodzina

Spośród najważniejszych wartości w rodzinie należy wymienić roztropność i miłość, dlatego tak ważny jest wybór wzorca postępowania mężczyzny jako męża i ojca. Dr Stanisław ADAMCZYK uzasadnił aktualność postawy św. Józefa jako wzorca do naśladowania również w naszych czasach. Dr prawa Elżbieta ROJOWSKA analizowała znaczenie

dekretu Gracjana (1140), aby dociec do transcendentalnej istoty małżeństwa i jego nierozwiązalności oraz legalności małżeństwa zawartego bez chrztu. Natomiast dr Małgorzata WOLSKA-DŁUGOSZ analizowała zmianę roli kobiety we współczesnej rodzinie polskiej, nie podając jednak modelu postępowania żony. Dr Anna KREJNER-NOWECKA zebrała takie pojęcia, jak praca i życie kobiety, przedstawiła też plan dalszych badań, mających znaleźć odpowiedź na pytanie, czy i w jakim stopniu kariera jest szansą czy pułapką dla kobiet. Zgodnie z obowiązującymi stereotypami osiągnięcie wyższych poziomów w hierarchii zarządzania wymaga od kobiet ograniczenia lub wyrzeczenia się czasu na macierzyństwo i rodzinę. Dr Anna RÓG ukazała rolę świetlic środowiskowych w zakresie wspieraniu rodzin dotkniętych niezdolnością, a ks. prof. dr hab. Andrzej GRETKOWSKI przedstawił formy pomocy psychologicznej dla małżeństw wystawionych na szczególną próbę, jaką jest np. choroba onkologiczna dziecka.

Priorytety młodzieży, ryzykowne zachowania i cyberprzemoc

Dr Danuta KAMILEWICZ-RUCIŃSKA na podstawie własnych badań ankietowych ustaliła, że dobrobyt, wykształcenie i rodzina – to trzy najważniejsze priorytety studentów i młodzieży kończącej szkoły średnie. Posiadanie rodziny wiąże się ze stabilizacją i bezpieczeństwem, na które stawia 38% respondentów, określając ten cel jako priorytetowy. Dr Grażyna CZUBIŃSKA również na podstawie własnych badań stwierdziła, że ryzykowne zachowania seksualne częściej występują wśród młodych polskich emigrantów w Wielkiej Brytanii niż wśród młodzieży w kraju. Dr hab. Irena PUFAL-STRUZIK na podstawie badań psychometrycznych przeprowadzonych wśród 164 studentów stwierdziła, że istnieje dodatnia korelacja między postawą twórczą osoby a jej skłonnością do *transgresji*, czyli czynów niezgodnych z przepisami, kodeksem, obyczajem, prawem. Jednym ze skrajnych objawów transgresji jest stalking, zaliczany w polskim Kodeksie karnym do przestępstw (Dr prawa Monika BARTNIK). Doktorantka Wioleta ADAMCZYK-BĘBAS zaprezentowała wyniki badań przeprowadzonych drogą sondażu diagnostycznego na grupie 1034 uczniów szkół gimnazjalnych, wykazujących nasilenie cyberprzemocy wśród uczniów i zaproponowała metody przeciwdziałania jej oraz profilaktyki. Dr Sylwester BĘBAS i niezależnie prof. dr hab. Tadeusz MICZKA zajęli się zagrożeniami płynącymi z cyberprzestrzeni,

sygnalizując potrzeby higieny informacyjnej, gdyż, jak pisał Jeffrey Rosen, „Internet nie zapomina... Bóg wymazuje grzechy tym, którzy je odpokutowali, cybersfera rzadko czyści nasze konta, a jej nadzorcy są surowsi od Wszechmocnego”⁴.

Edukacja

Dr Hilda COLÍN GARCÍA, zajmująca się problematyką świata dotkniętego różnymi rodzajami przemocy, stwierdziła, że jedyną drogą do budowy lepszego świata jest Edukacja dla Pokoju. Dr Krystyna KORNETA na podstawie badań własnych odnotowała, że obejmująca edukację dla pokoju tzw. *edukacja globalna* „rozwija się w szkołach na marginesie zajęć szkolnych, pomimo promowania jej na oficjalnych stronach różnych fundacji czy organizacji”. Dr filozofii Piotr IWĄŃSKI wyraził zdanie, że „nie warto prowadzić wojny totalnej z kulturą zglobalizowaną, bo ta walka jest nie do wygrania, poza tym kultura ta niesie wiele cennych dóbr/wartości. Natomiast różne kultury lokalne powinny „przeanalizować” same siebie, szukając dóbr/wartości w nich tkwiących, które nie są dostrzegane w kulturze zglobalizowanej, ale są na tyle cenne, aby je pokazywać, uwypuklać, propagować”. Dr Galina KAVALIAUSKIENĖ na podstawie badań własnych dotyczących nauczania języka angielskiego stwierdziła, że szansa na sukces edukacyjny znacznie wzrasta, gdy nauczyciel umie apelować do wielorakiej (zarówno do emocjonalnej, jak i racjonalnej) inteligencji ucznia/studenta. Dr hab. Maria JANUSZEWSKA-WARYCH zaprezentowała swoją monografię dotyczącą genezy i idei przekształcenia wyższych szkół pedagogicznych w Polsce oraz wskazała na ich przewodnią rolę w stawianiu czoła nowym wyzwaniom w sferze edukacji.

Fizyka, światopogląd, technologia

Jaki światopogląd promują podręczniki fizyki szkół średnich w Polsce i Litwie na początku XXI wieku? Romuald BRAZIS omówił treść podręczników i stwierdził, że w bardzo nieznacznym stopniu informują one

⁴ Rosen Jeffrey, *The Web Means the End of Forgetting*, The New York Times Magazine, 21 lipca 2010 [dostęp: <http://www.nytimes.com/2010/07/25/magazine/25privacy-t2.html?pagewanted=all>].

o takich uczonych, jak Mikołaj Kopernik czy Maria Skłodowska-Curie, nie podają istoty dokonanych przez nich odkryć, natomiast gloryfikują i sugerują uczniom przyjęcie „na wiarę” panującego w nauce XX wieku paradygmatu opartego na postulatach tzw. teorii względności, chociaż ona sama w sobie jest sprzeczna⁵. Odkryte przez Edwina Hubble’a zjawisko przesunięcia widm dalekich galaktyk ku czerwieni podręczniki objaśniają powszechnym wzajemnym oddalaniem się galaktyk, chociaż sam autor był przeciwny takiej interpretacji swego odkrycia. Jeden z alternatywnych modeli rzeczonoego przesunięcia ku czerwieni zgłosił do programu naszej konferencji prof. dr hab. Zbigniew OZIEWICZ. Przemilczając sprzeczności, nie podając alternatywnych teorii, podręczniki kształtują postawę uczniów-naśladowców, a nie wynalazców i odkrywców. A propos wynalazków, dr hab. Marina MICHALAK zaprezentowała swoje autorskie *tekstyliia inteligentne*, zmieniające opór cieplny zależnie od temperatury otoczenia, przeznaczone do produkcji odzieży chroniącej człowieka przed przegrzaniem lub przeziębieniem (Patent RP Nr 213714, 2013), jak również tekstyliia barierowe, przeznaczone do produkcji odzieży chroniącej człowieka przed nadmiernym promieniowaniem elektromagnetycznym (Patent RP Nr 219508, 2015; współautor Romuald Brazis). W obu rozwiązaniach technologicznych pomogło właśnie podejście wielokierunkowe, jakie promuje konferencja „Nauka a jakość życia”.

Polityka

Dr prawa Elżbieta ROJOWSKA naświetliła badania Polsko-Sowieckiej Komisji Nadzwyczajnej nad przestępstwami kryminalnymi w niemieckim łagrze śmierci „Konzentrationslager der Waffen SS Lublin-Majdanek”(1941–1944). Doktorant Tomasz KOSIŃSKI przedstawił ewolucję niemieckiej radykalnej, autonomistycznej myśli lewicowej lat 70. i 80. XX wieku, która po upadku muru berlińskiego skupiła się na walce z odradzającym się niemieckim nacjonalizmem. Dr Renata RUIEWICZ-JASIŃSKA ustosunkowała się do współczesnej koncepcji

⁵ Brazis Romuald, *What worldview is promoted by physics textbooks for the secondary schools of Lithuania and Poland at the beginning of the XXI century?* “Studium Vilnense A” (ISSN 1648-7907) 14 (precursor), Vilnius 2016, s. 9–10, <https://pbn.nauka.gov.pl/sedno-webapp/works/734232>.

Soft Power, czyli perswazji w kształtowaniu stosunków międzynarodowych.

Regionalne zmiany społeczno-ekonomiczne

Komunikat dr Moniki BARTNIK o krótkiej historii kresowego miasta Tomaszów Lubelski sygnalizował o zmianach społeczno-ekonomicznych i politycznych w wybranym małym regionie, podczas gdy dr Jacek SZKURŁAT objął obserwacją całe województwo (Świętokrzyskie), zwracając szczególną uwagę na skalę emigracji (>10%) w latach 2007–2009, stanowiącej wyzwanie dla polityki socjalnej. Dr hab. Anna NOWAK podała całościowy przestrzenny rozkład działalności gospodarczej w Polsce i specjalizacji polskich regionów. Niestety, nie było podobnych referatów ze strony litewskiej.

Co jest na najdalszym wschodzie Europy?

Inicjatywa Akademicka „Wschód” Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie – instytucja partnerska naszej konferencji – miała okazję zapoznać się z najdalszym wschodem Europy, widzianym oczyma młodego badacza języków i kultur ugrofińskich, jakim jest Simonas NOREIKIS (Uniwersytet w Helsinkach). Przedstawił on sprawozdanie z wypraw do Udmurcji (republiki w składzie Federacji Rosyjskiej), których celem było poznanie kultury i języka Udmurtów i doświadczanych przez nich wpływów rosyjskich, tatarskich, ich łączności z językami i kulturą Komi, Erzia i innych Ugrofinów (Fot. 3).

Psychologia

Dr Anna STAWECKA przybliżyła postać Janusza Reykowskiego, a ściślej – jego *koncepcję osobowości*, w której pojęcie „Ja” pełni główną rolę w dziedzinie integracji działań człowieka. Dr Paweł NOWAK dokonał przeglądu literatury naukowej na temat subiektywnego samopoczucia, przedstawił też wyniki własnych badań, przeprowadzonych wśród 272 osób w wieku 22–76 lat, dotyczących relacji między empatyczną wrażliwością a poczuciem własnej wartości. Dr hab. Irena PUFAL-STRUZIK i Andrzej ZIEJA ankietowali 891 osób w młodszym wieku szkolnym i wykryli, że agresywność (oraz skłonność do samoagresji)

Fot. 3. Profesor fizyki Marina Michalak i student językoznawstwa ugro-fińskiego Simonas Noreikis (w udmurckim stroju ludowym) omawiają wspólne pole działania – tłumaczenia litewsko-polsko-rosyjsko-angielsko-fińsko-estońsko-udmurckie

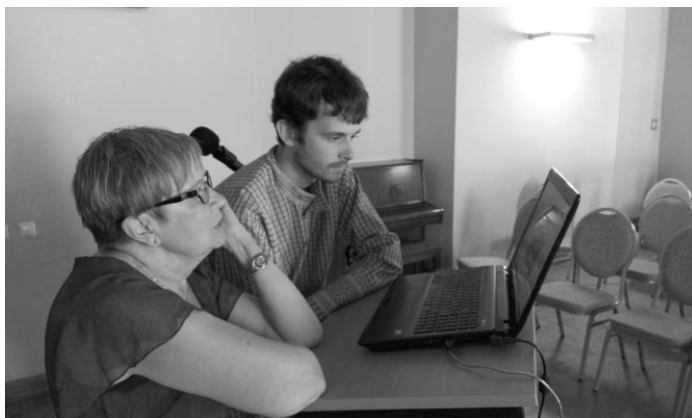

Foto: Romuald Brazis. XX MKNJZ, 24–27.06.2016.

osoby wzrasta, gdy wzmaga się jej poczucie samotności lub obniża się jej samoocena. Barbara SKAŁBANIA podjęła analizę języka nie tylko jako narzędzia opisu zdarzeń, ale i kreowania zarówno siebie, jak i otaczającej rzeczywistości. Tak rozumiany i stosowany przez nauczyciela język pomaga uczniom radzić z trudnościami rozwojowymi czy edukacyjnymi.

Filozofia i praktyka medycyny

Dr filozofii Eugenijus G. VASILEVSKIS (Fot. 4) przedstawił tendencje rozwoju medycyny zapobiegawczej i leczniczej według Stanisława Trzebińskiego, profesora filozofii medycyny na niegdysiejszym Uniwersytecie Stefana Batorego w Wilnie. Dr Maria E. KEMPA ujęła również w historycznym aspekcie polską myśl gerontologiczną aż do czasów najnowszych. Dr Joanna ZEMLIK podała, jakie kompetencje zdrowotne kobiety w wieku prekoncepcyjnym są szczególnie istotne dla zapewnienia zdrowia jej oczekiwanego dziecka. Agnieszka SADOWSKA zbadała typologię wadliwych nawyków spożywania pokarmu wśród polskich sierot i rozwój zdrowych nawyków sierot przyjętych do rodzin zastępczych. Prof. dr hab. Jacek WILCZYŃSKI zastosował modelowanie matematyczne i wnioskowanie statystyczne, aby znaleźć średni punkt obciążenia

Fot. 4. Referat wygłasza dr filozofii Eugenijus G. Vasilevskis, współorganizator i uczestnik wszystkich dwudziestu konferencji „Nauka a jakość życia”, przewodniczącą sesji Bronisława Siwicka i Jacek Wilczyński

Foto: Romuald Brazis. XX MKNJZ, 24–27.06.2016.

x i y u dziewcząt z postawą skoliotyczną i skoliozą idiopatyczną oraz wyznaczyć korelacje porządku rang Spearmana pomiędzy parametrami postawy w płaszczyźnie strzałkowej a reakcjami posturalnymi u chłopców w wieku 12–15 lat. Prof. dr Bożena ZAWADZKA podała do dyskusji fakty o tym, jak bardzo życie i zdrowie jest wartością (nie)cenioną przez dorastającą młodzież.

Pamięć o tych, co odeszli w 2016 roku

Uczestnicy Konferencji/Symposium uczcili pamięć doktora medycyny Daniela Sabata – niezrównanego opiekuna studentów – oraz wielkich Przyjaciół Nauk, jakimi byli mgr inż. budowy mostów Kazimierz Wojczys i mecenas Zbigniew Gryszkiewicz.

Wycieczka tropami kultury i nauki

Nieodłączną częścią Konferencji/Symposium stały się wycieczki tropami kultury i nauki po Wileńszczyźnie. Tym razem 27 czerwca uczestnicy wycieczki zwiedzili najpierw Jaszuny, gdzie mieszkał i został pochowany Jan Śniadecki (Fot. 5). Jego życiorys był przedstawiony na naszej Konferencji 10 lat temu⁶. Fundowany przez Jana Śniadeckiego pałac Balińskich w Jaszunach ulegał dewastacji w latach 1939–1989, a od niepełna roku został przywrócony do świetności dzięki staraniom Samorządu Rejonu Solecznickiego przy wsparciu Unii Europejskiej. Następnie droga prowadziła do wsi Taboryszki, do muzeum malarki ludowej Anny Krepsztul, wielce zasłużonej dla Litwy i Polski, a w sposób szczególny również dla naszego środowiska akademickiego⁷. Liczne obrazy olejne, rysunki, hafty, dywany oraz bogate w treści duchowe listy artystki ludowej szczególnie wzruszyły zwiedzających, gdy uświadomili sobie, że Anna doznawała samoczynnych złamań kości (przeszło 70 w ciągu życia), mogła poruszać się tylko w wózku inwalidzkim i przenosić się z wózka do łóżka jedynie przy pomocy bliźnich lub dźwigu (Fot. 6). W drodze powrotnej uczestnicy wycieczki zatrzymali się przy ruinach stolicy Republiki Pawłowskiej, którą w ramach I Rzeczypospolitej powołał Paweł Ksawery Brzostowski w 1767 roku, dając włościanom wolność, pełnię praw obywatelskich, opiekę medyczną i oświatę. Jak wiadomo, mer rejonu solecznickiego Zdzisław Palewicz jest zdeterminowany, aby dźwignąć z ruin i tę pamiątkę kultury politycznej. Tak oto wycieczka

⁶ Brazis Romuald, *Ludzie żyjący są to ciągle gorejące lampy. (Na 250. rocznicę urodzin Jana Śniadeckiego)*, „Studium Vilnense A” 4, Wilno 2007, s. 125–132 (ISSN 1648-7907).

⁷ Brazis Romuald, *Anna Krepsztul (1932–2007): orędowniczka sztuk pięknych i edukacji, apostołka Bożego Miłosierdzia*, „Studium Vilnense A” 10 (precursor), Wilno 2012, s. 11–12 (ISSN 1648-7907); „Studium Vilnense A” 10, Wilno 2013, s. 35–38 (ISSN 1648-7907).

Fot. 5. Cmentarzyk rodzinny Balińskich w Jaszunach – tu spoczywa polihistoryk (astronom, matematyk, geograf, etc.), rektor Cesarskiego Uniwersytetu Wileńskiego Jan Śniadecki

Foto: Romuald Brazis. XX MKNJZ, 24–27.06.2016.

wniosła współczesne akcenty do obrazu Wileńszczyzny naszkicowanego przed 150 laty przez Władysława Syrokomlę⁸.

Z ogólnej liczny 67 referatów, sześć referatów zaprezentowali członkowie SNPL: prof. dr hab. Romuald Brazis, prof. dr hab. Zbigniew Oziewicz, dr hab. Henryka Ilgiewicz, dr Renata Runiewicz-Jasińska, dr Eugenijus G. Vasilevskis i dr Danuta Kamilewicz-Rucińska, a współgospodarz Konferencji & Sympozjum prezes SNPL prof. dr prawa Henryk Małewski przewodniczył pierwszej sesji.

⁸ Syrokomla Władysław, *Wycieczki po Litwie w promieniach od Wilna*, tom II, Wilno: Nakładem księgarza A. Assa, 1860. Przedruk z 2011 roku, Vilnius: Leidykla Atkula.

Fot. 6. Muzeum artystki-malarki ludowej Anny Krepsztul w Taboryszkach: dźwig do samoprzenoszenia chorej z wózka do łóżka i z powrotem, który skonstruował brat artystki Henryk Krepsztul (fizyk w Instytucie Badań Jądrowych w Świerku)

Foto: Romuald Brazis. XX MKNJZ, 24–27.06.2016.

Prace Konferencji/Symposium – pełne artykuły – po zrecenzowaniu zostaną wydane drukiem w II kwartale 2017 roku w tomie 14. serii *Studium Vilnense A*, ISSN 1648-7907.

29 czerwca – 2 lipca 2017 roku odbędzie się 21. Międzynarodowa Konferencja „Nauka a jakość życia”, znów razem z Symposium „Wileńszczyzna wczoraj, dziś, jutro”. Organizatorzy – Universitas Studiorum Polona Vilnensis i Stowarzyszenie Naukowców Polaków Litwy – zapraszają do zgłaszania zapowiedzi udziału w tym wydarzeniu naukowym, znamionującym wejście naszej działalności akademickiej w nowe ćwierćwiecze, z nowymi siłami i zamiarami nowych pokoleń.

Bibliografia

- 1) Brazis Romuald, *Ludzie żyjący są to ciągle gorejące lampy. (Na 250. rocznicę urodzin Jana Śniadeckiego)*, „Studium Vilnense A” 4, Wilno 2007, s. 125–132 (ISSN 1648-7907).
- 2) Brazis Romuald, *Anna Krepsztul (1932–2007): orędowniczka sztuk pięknych i edukacji, apostołka Bożego Miłosierdzia*, „Studium Vilnense A” 10 (precursor), Wilno 2012, s. 11–12 (ISSN 1648-7907); „Studium Vilnense A” 10, Wilno 2013, s. 35–38 (ISSN 1648-7907).
- 3) Brazis Romuald, *25-lecie Konferencji „Nauka a jakość życia” w kontekście odrodzenia Litwy niepodległej*, „Studium Vilnense A” 13 (precursor), Wilno 2015, s. 7–8 (ISSN 1648-7907); <https://pbn.nauka.gov.pl/sedno-webapp/works/745517>.
- 4) Brazis Romuald, *On the 25th anniversary of the Polish Medical Association of Lithuania*, „Studium Vilnense A” 12(2), Wilno 2015, s. 7–8 (ISSN 1648-7907); <https://pbn.nauka.gov.pl/sedno-webapp/works/629332>; http://eia.libis.lt/show.php?item=studium_vilnense_a.
- 5) Brazis Romuald, *What worldview is promoted by physics textbooks for the secondary schools of Lithuania and Poland at the beginning of the XXI century?*, „Studium Vilnense A” 14 (precursor), Vilnius 2016, s. 9–10 (ISSN 1648-7907); <https://pbn.nauka.gov.pl/sedno-webapp/works/734232>.
- 6) Rosen Jeffrey, *The Web Means the End of Forgetting*, The New York Times Magazine, 21 lipca 2010 [dostęp: <http://www.nytimes.com/2010/07/25/magazine/25privacy-t2.html?pagewanted=all>].
- 7) Siwicka Bronisława, *The idea of Polish University in Vilnius and its impact on medical upbringing in Vilnius region in 1991–1997*. „Studium Vilnense A” 12(2), Vilnius 2015, s. 9–10 (ISSN 1648-7907); <https://pbn.nauka.gov.pl/sedno-webapp/works/657118>; http://eia.libis.lt/show.php?item=studium_vilnense_a.
- 8) Syrokomla Władysław, *Wycieczki po Litwie w promieniach od Wilna*, tom II, Nakładem księgarza A. Assa, Wilno 1860. Przedruk z 2011 roku. Vilnius: Leidykla Atkula.
- 9) *Tezy seminarium naukowego „Nauka a jakość życia”. 20–22 września 1990 r.*, „Studium Vilnense 1”, pod red. Romualda Brazisa, Stanisława Majewskiego i Edwarda Szpilewskiego, Stowarzyszenie Naukowców Polaków Litwy, Wilno 1990, s. 1–58 (ISSN 1648-8733).